

Piipsan Tuulivoima Oy, yhtenäislupa (maa-aines- ja ympäristölupa) kiviainesten ottamiseen sekä toiminnan aloittamislupa Piipsannevan alueella tiloilla Siikaniemi, Tyynelä, Kaukola, Pirttikangas, Pirttiräme, Siikaniemi ja Tuuli-Piipsa, Haapavesi

YmpTeltk 03.10.2024 § 57
256/11.01.00.05/2024

Valmistelija

Ympäristötarkastaja, puh. 044 7591 154

Piipsan Tuulivoima Oy hakee maa-aines- ja ympäristölupaa (yhtenäislupaa) kalliokiven ottamiseen, louhimiseen ja murskaukseen siirrettävillä murskainlaitoksilla. Lupaa haetaan myös toiminnan aloittamiseksi muutoksenhausta huolimatta (ympäristönsuojelulaki 199 §) ja vakuussummaksi esitetään 385 000 euroa. Hakemuksen mukainen toiminta sijaitsee Piipsannevan entisen turvetuotantoalueen läheisyydessä sen eteläpuolella Haapavedellä Siikaniemen metsätien varrella. Hakemuksen kohteena on kaksi (2) erillistä ottamisaluetta, joiden suunnittelualueet sijaitsevat noin 200 metrin etäisyydellä toisistaan. Suunnitellut toiminnot ja louhosalueet sijoittuvat seuraavasti:
-suunnittelualue 1 tiloille Siikaniemi (71-402-15-143), Tyynelä (71-402-15-89), Kaukola (71-402-15-95) ja Tuuli-Piipsa (71-402-391-20)
-suunnittelualue 2 tiloille Pirttikangas (71-402-6-50), Pirttiräme (71-402-6-57), Siikaniemi (71-402-6-58) ja Tuuli-Piipsa (71-402-391-20)

Suunnitelma-alueet, lukuun ottamatta Tuuli-Piipsa -tilaa, ovat vuokra-alueita ja luvanhakijalla on sopimukset maanomistajien kanssa alueiden käytöstä, maa-aineksen otto-oikeuden luovuttamisesta sekä tarvittavien toimintalupien hakemisesta maa-ainesten ottamiseen. Kiinteistö Tuuli-Piipsa on luvanhakijan omistuksessa. Alueet ovat tällä hetkellä metsätalouskäytössä. Suunnitelma-alueet sijoittuvat osin läheiselle Piipsannevan tuulivoimapuiston yleiskaava-alueelle ja otettavat kiviainekset tullaan käyttämään suoraan luvan hakijan suunnitteleman Piipsannevan tuulivoimapuiston maarakennustarpeisiin. Kiviainesta on mahdollista käyttää myös viereen, valtatie 4:n länsipuoleiselle osalle, luvan hakijan suunnitteleman Tuulikaarron tuulivoimapuiston rakentamiseen, mikäli kiviainesta on riittävästi.

Suunniteltu toiminta sijoittuu Haapaveden keskustaajamasta maanteitse noin 20 km itäkaakkoon päin Piipsannevan entisen turvetuotantoalueen eteläpuolelle ja Kotanevan länsipuolelle Siikaniemen alueelle. Alueen länsipuolella kulkee yhdystie 7980 (Kytökyläntie-Pyrrönperäntie), jolta lähtevä Siikaniemen metsätie johtaa suunnittelualueille. Kulku alueelle tapahtuu Siikaniemen metsätien kautta. Alueelta on Kärsämäen kunnan rajalle lyhimmillään matkaa noin 1,4 km ja Siikalatvan rajalle noin 4,7 km.

Lakia ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017) sovelletaan kiviainesten ottamiseen, kun louhinta- tai kaivualueen pinta-ala on yli 25 ha tai otettava ainesmäärä on vähintään 200 000 k-m³ vuodessa. Nämä molemmat kriteerit täyttyivät tässä hankkeessa. YVA-selostus valmistui alkukesällä 2022 ja yhteysviranomaisena toiminut Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus antoi perustellun päätelmänsä Piipsannevan tuulivoimapuiston rakentamiseen liittyvän kiviaineksen ottohankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta 4.11.2022.

Pohjoisempi ottamisalue (alue 2) sijoittuu osin Piipsannevan tuulivoimapuiston yleiskaava-alueelle, jolla on kaavamerkintä M-1 (*Maa- ja metsätalousvaltainen alue*). Alue on varattu pääasiassa metsätaloutta

varten. Alueelle saa sijoittaa tuulivoimaloita niille erikseen osoitetuille alueille ja niitä varten huoltoteitä, teknisiä verkkoja sekä varastointi- ja kokoonpanoalueita. Alueelle saa sijoittaa vähäistä maa- ja metsätaloutta palvelevaa rakentamista. Uuden rakentamisen sijoittamisessa tulee huomioida Ympäristöhallinnon ohjeita 5/2016 Tuulivoimarakentamisen suunnitteluoppaan suositus rakentamisen sijoittamisesta 1,5 kertaa tuulivoimaloiden kokonaiskorkeuden mukaisen etäisyyden päähän tuulivoimaloista.). Eteläisempi louhosalue (alue 1) ei sijoitu em. kaava-alueelle, mutta sen varastointi, murskaus ja tukitoiminnot ovat osin kaava-alueella, jossa on merkintä M-1. Piipsannevan tuulivoimapuiston yleiskaava on hyväksytty 22.2.2021 § 5 Haapaveden kaupunginvaltuustossa ja kaava on tullut lainvoimaiseksi Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä 23.5.2024 (1495/2024, Dnro 2118/03.04.04.16/2023). Yleiskaavassa on paikat 39 tuulivoimalalle.

Hakemuksen mukainen kiviaineksen kokonaisottomäärä on yhteensä noin 2 200 000 m³ ktr, josta ottamisalueen 1 ottamismäärä on noin 1 100 000 m³ ktr ja ottamisalueen 2 ottamismäärä samoin noin 1 100 000 m³ ktr. Kalliokiven keskimääräinen vuotuinen otto on 275 000 m³ ktr ja enintään 550 000 m³ ktr. Louhinta ja ottaminen aloitetaan ottamisalueelta 1 ja sitten, kun se on loppuillaan, aloitetaan valmistelevat työt ottamisalueella 2. Lupaa haetaan 10 vuodeksi. Osa louhitusta kivistä käytetään raakalouheena tarvittaessa pelkästään rikutettuna sopivaan kokoon. Vuodessa murskattava kiviaineksen määrä on keskimäärin 310 000 tonnia ja enimmillään noin 620 000 tonnia. Toiminta on uutta eikä Piipsannevan alueen Siikaniemen kallioalueella ole ollut aiemmin kiviainesten ottoa.

Toiminta ei sijaitse luokitellulla pohjavesialueella eikä muulla suojelualueella. Lähin luokiteltu pohjavesialue, Koivikonperä (11071009, 1-lk), sijaitsee suunnittelualueen 1 luoteis-/länsipuolella ja pohjavesialueen rajasta louhinta-alueelle on lähimmillään noin 300 metriä ja suunnittelualueen 2 louhinta-alueelle noin 400 metriä. Pohjavesialueen alarinteeseen sijoittuvasta kolmesta lähteestä otetaan vettä paikallisen asutuksen tarpeisiin ja arvio muodostuvan pohjaveden määrästä on 20 m³ päivässä. Etäisyys vedenottamoalueelta ottamisalueelle 1 on lyhimmillään noin 1 kilometri ja ottamisalueelle 2 noin 1,2 kilometriä.

Suunnittelualueille ei sijoitu asuin- tai lomarakennuksia. Lähimmät asuinrakennukset ovat Kytökyläntien/Pyrrönperäntien varrella lähimmillään noin 1,5 km etäisyydellä alueesta 1 lounaaseen. Alueen 2 lähin asuinrakennus sijaitsee noin 1,8 km etäisyydellä siitä lounaaseen. Ottamisalueiden länsipuolelle sijoittuu kolme lomarakennusta. Lähin eli eteläisin lomarakennus on alue 1:n louhoksesta (eli ottoalueesta) noin 410 metrin etäisyydellä. Lähimpänä aluetta 2 sijaitsee pohjoisin lomarakennus, joka sekkin on yli 800 metrin etäisyydellä alueesta 2.

Suunnitelma-alueen 1 kokonaispinta-ala on 92,1 ha, josta ottamisalueen pinta-ala on noin 36,1 ha ja siitä varsinaisen louhinta-alueen pinta-ala noin 28,3 ha. Suunnitelma-alueen 2 kokonaispinta-ala on 77 ha, josta ottamisalueen pinta-ala on noin 37,4 ha ja siitä varsinaisen louhinta-alueen pinta-ala noin 32,3 ha. Alueen 1 murskaus- ja varastoalue on 42,4 ha ja alueen 2 vastaavasti 27,4 ha. Alueen 1 tukitoiminta-alue on 10,6 ha ja alueen 2 vastaavasti 5,37 ha.

Maanpinnan taso alueen 1 ottamisalueella on +116,3...+130,0 (N2000), sen korkein kohta on tasolla noin +130 m ja alin ottotaso on +115,0 (N2000). Maanpinnan taso alueen 2 ottamisalueella on +103,0...+118,2 (N2000) ja alin ottotaso on +102,0 (N2000). Maastot laskevat molemmilla alueilla koilliseen ja pohjoiseen päin niin, että kummallekaan alueelle ei

muodostu vesialtaita eikä louhosjärviä. Ottamisalueella 1 kallioseinämän korkeudeksi tulee louhinnan aikana suurimmillaan noin 12,5 m ja suunnittelualueella 2 noin 14,2 m. Louhoksen seinämän kaltevuus on jyrkimmillään noin 5:1.

Alueilta irrotettavat pintamaat (noin 960 200 m³kr) välivarastoidaan ottamisalueiden ympärille suojaenkereeksi estämään alueella liikkumista ja pintavesien valumista louhokseen. Pintamaita välivarastoidaan myös ottamisalueilla louhituille pohjille jyrkimmän kallioseinämän läheisyyteen louhinnan edetessä. Pintamaat hyödynnetään välittömästi alueiden maisemoinnissa louhinnan jälkeen. Pintamaita hyödynnetään alueella 1 myös porauksen melusteessa, joka on vähintään 6 metriä korkea ja joka on enintään 30 metrin päässä porauksen melulähteestä. Tätä melustettua siirretään koko ajan alueella 1 louhinnan edetessä. Alueelta poistettavat kannot ja hakkuutähteet (50 500 k-m³) toimitetaan ottamisalueen ulkopuolelle hyödynnettäväksi.

Alueiden ulkopuolisten vesien valuminen suoraan louhokseen estetään louhosten ympärille tehtävillä maasuojavalleilla ja tarvittaessa kaivettavalla reunaojalla, josta vedet johdetaan alueen ojiin. Kallion rikkonaisuuden vuoksi ottamisalueelle kertyy kallioperästä vuotavaa pohjavettä. Vuotoveden määrä on suhteessa louhoksen pohjan syvyyteen tämänhetkisestä maanpinnasta ja pohjavesipinnasta sekä louhoksen seinämän pituuteen (pinta-alaan). Kalliosta poistettavan veden määrä on suurimmillaan louhinnan loppuvaiheessa.

Louhosvedet ohjataan pinnan muotojen avulla ympäröivän alueen ojaan rakennettavaan kahteen laskeutusaltaaseen (11 300 m³ ja 14 500 m³). Alueen 1 laskeutusallas rakennetaan suunnitelma-alueen itäreunalle ja altaasta vedet johdetaan kuivatusojaa pitkin pohjoisen suuntaan Piipsannevan entistä turvetuotantoaluetta ympäröivään ojaan. Alueen 2 laskeutusallas rakennetaan suunnitelma-alueen pohjoisreunalle ja altaasta vedet johdetaan niin ikään Piipsannevan entistä turvetuotantoaluetta ympäröivään ojaan. Tästä ojasta vedet johdetaan Savalojan suuntaan ja edelleen Pyhäjokeen.

Ottamisalueelle tulee sateen ja lumensulamisen seurauksena pintavettä ja louhosvesi voi sisältää kiintoainesta. Lisäksi vesissä voi olla räjäytysaineista peräisin olevia tyyppiyhdisteitä, jotka hapettuvat edelleen nitraatiksi. Poistettavan veden määrä vaihtelee vuodenajan ja sadannan vaihtelun mukaan ja kiviaineksen ottaminen järjestetään siten, ettei pintavesien valuman mukana ottoalueelta kulkeudu ympäristöön epäpuhtauksia. Varaus vesien kosteikkokäsittelylle sijaitsee suunnitelma-alueiden välittömässä läheisyydessä niiden purkuojan varressa. Louhoksiin ei synny louhosjärviä.

Kiviainestuotteiden valmistuksessa käytetään pääasiassa nykyaikaista emulsioräjähdeainetta (käyttömäärä 0,3 kg/tonni), jonka vuotuinen määrä vaihtelee huomattavasti riippuen louhittavan kiviaineksen määrästä. Porareiät panostetaan huolellisesti, jotta räjähdettä ei joudu ympäristöön. Emulsioräjähdeaine liukenee huonosti veteen. Räjähdeitä ei varastoida työmaalla, vaan ne tuodaan alueelle jokaista räjäytystä varten. Kaikki kemikaalit varastoidaan lukituissa varastoissa ja polttoaineet lukituissa kaksoisvaippasäiliöissä, jotka on varustettu laponestolla ja ylitäytönestimellä. Viemäroimättömässä ja lukitussa varastossa nestemäiset kemikaalit sijoitetaan valuma-altaisiin. Kaikissa kemikaalipakkauksissa on asianmukaiset merkinnät.

Kiviaineksen kuormauksessa, kuljetuksessa ja varastoinnissa sekä pintamaiden välivarastoinnissa käytettävät koneet käyttävät kevyttä polttoöljyä, joka varastoidaan alueella kaksoisvaippasäiliöissä. Polttoöljyn kertavarastointimäärä on korkeintaan 9 900 m³. Myös polttoaineen kulutus on suoraan riippuvaista tuotettavan kiviaineksen määrästä. Polttoaineen lisäksi murskauksessa ja koneissa tarvitaan voiteluaineita sekä pieniä määriä muita kunnossapitokemikaaleja. Voiteluaineiden kertavarastointimäärä on korkeintaan 1 m³.

Melumittaukset tehdään kolmen lähimmän loma-asunnon alueella välittömästi sen jälkeen, kun louhinta ja murskaustoimet ovat alkaneet. Tärinämittaukset tehdään kolmessa lähimmässä loma-asuinrakennuksessa sekä viiden lähimmän tuulivoimalan perustuksissa. Mittaukset tehdään ensimmäisen kerran louhinnan aloitusvaiheessa ja vähintään loma-asuinrakennusten tärinämittaukset toistetaan louhinnan edettyä louhinta-alueen puoleen väliin. Jos tulokset ovat jo ensimmäisellä mittauskerralla kriittisiä, mittauksia toteutetaan jatkuvana mittauksena niin kauan, että tärinänhallintakeinot ovat yksiselitteisesti todistettu toimiviksi ja riskiä rakenteiden vaurioitumiselle ei ole. Loma-asuinrakennuksissa tehdään myös rakennuskatselmuksia ennen ja jälkeen louhintatöiden. Alkukatselmuksessa todetaan ja dokumentoidaan rakennuksen kunto juuri ennen räjäytystöiden alkua. Loppukatselmus suoritetaan heti räjäytysten päätyttyä ja todetaan työn aikana mahdollisesti syntyneet vauriot ja aikaisempien vaurioiden suurentuminen. Tarvittaessa rakennuksille tehdään myös välikatselmuksia. Melu- ja tärinämittaukset tehdään molemmilla louhinta-alueilla.

Toiminnan päätyttyä laskeutusaltaat puretaan ja ennallistetaan ojiksi. Louhosalueen ympärille alueen pintamaista rakennetut suojavallit käytetään louhoksen jyrkkien seinämien luiskaukseen ja pengertämiseen sekä metsittämisen kasvualustaksi. Putoamissuojaus huomioidaan maisemoinnin yhteydessä käyttämällä hyväksi maavalleja sekä isoja kiviä, ja tarvittaessa louhosalueiden jyrkimmille ehjille kallioseinämille rakennetaan myös pysyvää aitaa, jos niitä ei loivenneta maa-aineksilla jo toiminnan aikana. Jyrkille rinteille pääsy voidaan estää rakentamalla kivistä suojarakenteet. Turvallisuussyistä rikkonaiset seinämät pengerretään tai loivennetaan rinteiksi. Rinteiden loivennukset tehdään kaltevuudella 1:3 tai loivemmiksi ja rinteiden ylä- ja alaosat pyöristetään. Pohjan muotoilussa otetaan huomioon sade- ja sulamisvesien johtaminen pois alueelta 2–3 promillen kaltevuuksilla. Myös tukitoiminta-alueet ja murskaus- ja varastoalueet jälkihoidetaan ja maisemoidaan vastaavasti.

Esittelijä	Ympäristöjohtaja Heikkilä Harri
Päätösehdotus	Ympäristöterveyslautakunta päättää myöntää Piipsan Tuulivoima Oy:lle maa-aines- ja ympäristöluvan eli yhtenäisluvan kiviainesten ottamiseen, louhimiseen ja murskaukseen siirrettävillä murskainlaitoksilla sekä toiminnan aloittamisluvan muutoksenhausta huolimatta vakuutta vastaan Haapavedellä Piipsannevan Siikaniemen alueella olevalle kahdelle ottamisalueelle. Ottamisalue 1 sijaitsee tiloilla Siikaniemi (71-402-15-143), Tyynelä (71-402-15-89), Kaukola (71-402-15-95) sekä Tuuli-Piipsa (71-402-391-20) ja ottamisalue 2 tiloilla Pirttikangas (71-402-6-50), Pirttiräme (71-402-6-57), Siikaniemi (71-402-6-58) sekä Tuuli-Piipsa (71-402-391-20). Yhtenäislupa päätetään myöntää Liitteen 1 mukaisesti.
Päätös	Ympäristöterveyslautakunta päätti myöntää Piipsan Tuulivoima Oy:lle maa-aines- ja ympäristöluvan eli yhtenäisluvan kiviainesten ottamiseen, louhimiseen ja murskaukseen siirrettävillä murskainlaitoksilla sekä toiminnan aloittamisluvan muutoksenhausta huolimatta vakuutta vastaan

Haapavedellä Piipsannevan Siikaniemen alueella olevalle kahdelle ottamisalueelle. Ottamisalue 1 sijaitsee tiloilla Siikaniemi (71-402-15-143), Tyynelä (71-402-15-89), Kaukola (71-402-15-95) sekä Tuuli-Piipsa (71-402-391-20) ja ottamisalue 2 tiloilla Pirttikangas (71-402-6-50), Pirttiräme (71-402-6-57), Siikaniemi (71-402-6-58) sekä Tuuli-Piipsa (71-402-391-20). Yhtenäislupa päätettiin myöntää Liitteen 1 mukaisesti.